

Tomasz Orzechowski

1911-?

Absolwent Wydziału Mechanicznego z 1933 r., uczestnik konwojów od 1939 do 1945 r., odznaczony Medalem Morskim PMH z potrójnym okuciem¹, po wojnie na emigracji w Brazylii.

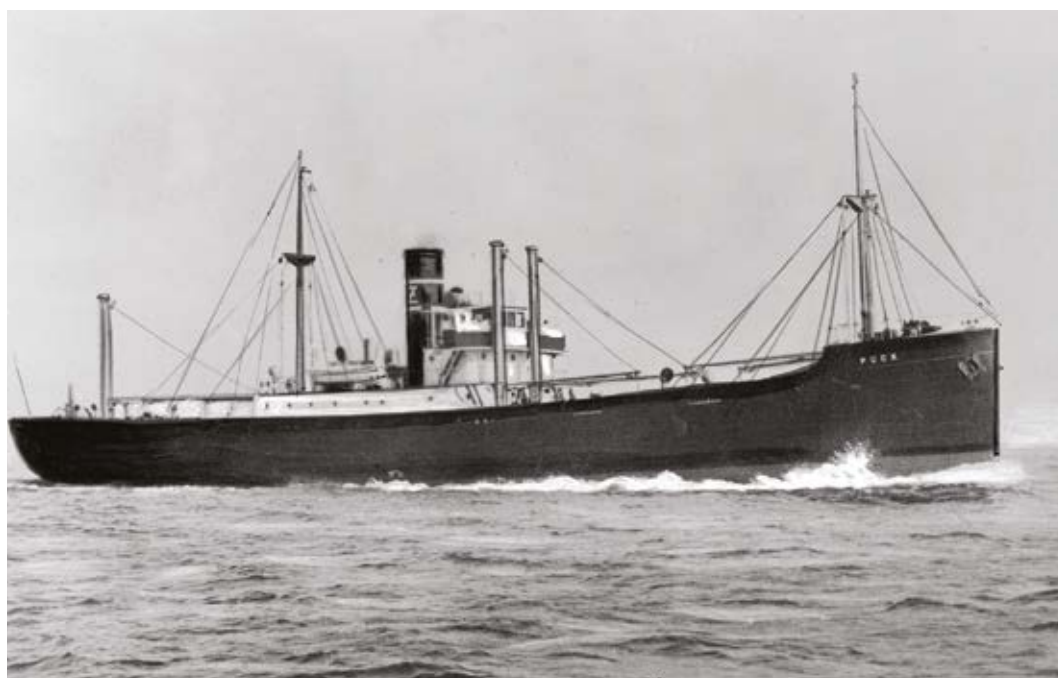
Urodził się 18 grudnia 1911 r. w miejscowości Łany, powiat Wodzisław (rodzice Leon i Maria z d. Gondorowicz).

W 1935 r. asystent maszynowy na „Lechu”, następnie na „Śląsku”, w 1937 r. – III mechanik na „Wilnie”, a od września 1938 r. był II mechanikiem na „Pucku” – i na tym statku zastał go wybuch wojny.

Od 28 września 1940 r. do 26 stycznia 1941 r. statek wykonał dwie podróże przez Atlantyk do Kanady po drewno i papier. W obu walczył z silnymi i bardzo silnymi sztormami, które mocno „dały w kość” tak małemu statkowi. Marynarz Jarosław Bieszk, opisując na łamach „Okólnika” obie te podróże, wspominał, iż w drugim „powrotnym rejsie z Kanady przeżywano niezwykle trudne chwile, gdy próbowano w ciężkich warunkach sztormować na oceanie przy użyciu zmontowanej na pokładzie dryfkotwy. Lina od niej wkręciła się w śrubę i ją unieruchomiła. Statek bokiem do fali przewalał się na burty, a sytuacja – wobec braku napędu – wyglądała dramatycznie.

I wtedy – jak pisze Bieszk – drugi mechanik zszedł do maszyny, otworzył «całą naprzód» i tylko oczy zamknął w oczekiwaniu. Po krótkim wahaniu maszyna zaczęła pracować. Druga dryfkotwa, wyrzucona starannie, pozwoliła przeczekać najgorsze. Według wspomnień kapitana Adama Gostomskiego [abs. WN z 1930], który był w tym czasie na «Pucku» II oficerem, mechanik-ryzykant nazywał się Tomasz Orzechowski.

Jednakże wejście na karty historii zapewnił sobie «Puck» udziałem w konwoju HX-84 (pierwszy jego powrotny konwój z Kanady), jednym z najsłynniejszych w toku drugiej wojny światowej. Konwój ten, liczący 38 statków, w tym dwa polskie («Morska Wola» oraz «Puck», który był najmniejszy w tym konwoju), wyszedł z Halifaxu do Anglii pod eskortą krążownika pomocniczego «Jervis Bay», będącego doraźnie uzbrojonym statkiem pasażerskim. Konwój ten 5 listopada 1940 ok. 16.50 napadnięty został przez grażującego na Atlantyku korsarza: niemiecki

S/s „Puck”

REPUBLICA DOS ESTADOS UNIDOS DO BRASIL
FICHA CONSULAR DE QUALIFICAÇÃO **46837** número 132

Esta ficha, expedida em duas vias, será entregue à Polícia Marítima e à Imigração no pórtico de destino

Nome por extenso **Tomasz ORZECZOWSKI**

Admitido em território nacional em caráter **PERMANENTE**
(temporário ou permanente)

Nos termos do art. **9** letra do dec. n. **7967**, de 1945

Lugar e data de nascimento **Lany**, **18/ Dezembro 1911**

Nacionalidade **Polonês** Estado civil **solteiro**

Filiação (nome do Pai e da Mãe) **Leon e Marianne Gondorowicz**
ORZECZOWSKI Profissão **Engenheiro**

Residência no país de origem **Lany Woj. Kieleckie, Polônia**
NOME IDADE SEXO

FILHOS MENORES DE 18 ANOS

Passaporte n. **56555/12/III/45** expedido pelas autoridades de **Consulado Geral Polonês, Londres** na data **9 de Março de 1945**

visado sob n. **1018**

SELO CONSULADO
Consulado Geral do Brasil em Londres
30 de Março de 1946

pancernik «kieszonkowy» o nazwie «Admiral Scheer». Jego przewaga była miazdząca. Mimo to «Jervis Bay» podjął beznadziejną walkę, dając statkom swego konwoju czas na rozproszenie się i ucieczkę. Korsarz stracił dwie cenne godziny, zanim «Jervis Bay» został zatopiony w nierównym pojedynku. Zginęło wówczas 190 ludzi spośród jego 255-osobowej załogi².

Tomasz Orzechowski 1 lipca 1941 r. awansował – otrzymał angaż na stanowisko I mechanika na s/s „Kraków”, potem na s/s „Poznań”. A w październiku 1941 r. został

III mechanikiem na m/s „Lechistan”. Od listopada 1941 r. do końca wojny był na „Śląsku” II mechanikiem, w 1944 r. – starszym mechanikiem. Statek chodził w konwojach atlantyckich, ale nierzadko też w podróżach samotnych.

Po wojnie do Polski nie wrócił, zamieszkał w Brazylii, skąd pisał w 1951 r.: „Jestem zupełnie odcięty od świata. Nie mam tutaj żadnego kolegi z czasów wojennych. Miasteczko jest małe, z mieszkańcami tak zafanymi, iż nie ma nawet z kim porozmawiać. Prosimy kol. napisać do samotnika³.”

Źródła: *Kadry morskie Rzeczypospolitej*, tom I, pod red. Jana Kazimierza Sawickiego, wyd. II, Gdynia 2000; Wadim Konstanty Taniewski-Elliott, *Spis personelu zatrudnionego na statkach Polskiej Marynarki Handlowej w latach 1939-1945*, Gdańsk 1981; Jerzy Miciński, *Księga statków polskich 1918-1945*, tom 2, Gdańsk 1997; londyńskie „Okólniki”.

1 Wadim Konstanty Taniewski-Elliott, *Spis personelu zatrudnionego na statkach Polskiej Marynarki Handlowej w latach 1939-1945*, Gdańsk 1981, s. 394.
2 Jerzy Miciński, *Księga statków polskich 1918-1945*, tom 2, Gdańsk 1997, s. 263-264.
3 „Okólnik” 1951, nr 57, s. 5.